

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-05 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח אלול תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:59 תל-אביב: 6:14 חיפה: 6:05 מוצאי שבת: ירושלים: 7:10 תל-אביב: 7:12 חיפה: 7:11 ר"ת: 7:50

פרשת נצבים (וילך בעמוד 3)

אחדות ושלום

מעלה טובה לכל אדם מישראל להיות קשור ומאוחד עם הרבים!
נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם..." (פרק כט-ט)

והובא בדעת זקנים (לבעלי התוס'): [אמר משה רבינו לישראל] אימתי תהיה לכם הצבה והעמדה: היום כולכם, כשתהיו באגודה אחת כולכם. וכן אמרו חז"ל, אמר משה לישראל, אם אתם אגודה אחת, אתם נצבים היום. מה היום פעמים מאפיל, פעמים מאיר, אף אתם אעפ"י שאפילה לכם, הקב"ה עתיד להאיר לכם אור עולם... אימתי: כשתהיו באגודה אחת (מדרש לקח טוב)

למדנו מכאן מה רב הכח הטמון באחדות, כאשר מתחברים ה"יחידים" ונעשים לאגודה אחת! ומעיר הכלי יקר, כי שנת השמיטה בה אין בעלות על תבואת השדה והכרם, שנה אשר בה העשיר והרש שוים בקיומו של הפסוק: "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך", היא הגורמת לאחדות ושלום, שכן ריב מצוי כאשר "זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי". לא כן בשנת השמיטה, ומתבטאת האחדות במצות "הקהל" שניצטוו במוצאי השמיטה.

ובמקום אחר כותב ה"כלי יקר", כי מעלה זו של אחדות, סגולה היא לזכות בכפרת יום כיפור, ניתן ללמוד זאת מהפסוק "ועל כל עם הקהל יכפר" (ויקרא טז-לג). ולכאורה: מה פשר כפל המילים "עם הקהל", הלא "עם" היינו "קהל"?

אלא, מפני שיום כיפור אינו מכפר על דברים שבין אדם לחברו שיש בהם פירוד ואיבה בין זה לזה, לכך הדגיש הכתוב: "עם הקהל" כלומר: עם המקובץ בהקהל יחדיו, יכפר! לא על עם שאינו "קהל" אלא מפוזר ומפורד בלבם.

ואמנם כותב הגאון מליסא (בספרו נחלת יעקב), כי בלי קדושה וטהרה בעם ישראל, לא תתכן שתהיה אחדות ושלום! "כי הקדושה היא שורש האחדות והשלום, ואילו הטומאה היא שורש הפירוד והתחלקות הלבבות!" וממלא "בהשכין [הקב"ה] שכינתו בתוכינו ומשפיע עלינו שפע קדושתו, על ידי זה בא השלום והאחדות".

והיה כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ – רבי חיים מאיר הגר זצ"ל דורש בפסוק "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת" (כט-יג) – כלומר: בזמן שאתם "לבדכם" איש איש לבדו. אינכם מאוחדים. אזי אינני כורת ברית. הברית ביננו רק כשאתם מלוכדים יחדיו באחוה ורעות.

על דרשת חז"ל "לא תתגודדו!" – לא תעשו אגודות אגודות (ובמות יג): שאל **כ"ק האדמו"ר מסטמאר – רבי יואל טייטלבוים זצ"ל**: אם מזהיר הכתוב שלא לעשות פילוג ומחלוקת, מדוע נקטה התורה בלשון "תתגודדו" שהוא לשון של אגודה, היה צריך לומר: "לא תתפלגו" שהוא לשון מחלוקת?!

אלא מכאן יש להסיק שדוקא ריבוי האגודות למיניהם הוא שיוצר את הפילוג והמחלוקת, לפיכך כשבא הכתוב להזהיר מפילוג אומר לא תעשו אגודות אגודות שהוא הגורם.

[וגם בימים אלו, בהכוונת גז"ה"ת, מאוחדים ב' התנועות של עולם התורה והחסידות (אלו שמצייתים להוראת גדולי הדור האחרון, להצביע בבחירות) ואף שהאיחוד עלול לגרום לירידה במנדטים (בהעדר המסירות והמוטיבציה וד"ל) אבל ודאי זה עדיף מחילול ה' של פילוג, מחלוקת, לשוה"ר, וביזוי גז"ה"ת וכו'. ובזכות זה יגן השי"ת בעדינו שבכל תוצאה, לא יארע כל נזק ליהדות בארה"ק]

"משום שנתגלו דברי ריבות..."

משימת נפשו הגדולה של כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג – רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל הייתה: להפיל מחיצות שהפרידו בעיקר בין שבטי ישראל. בדרשות שהיה נושא ובשיחות שהיה מוסר, הצביע בכאב פעמים רבות על התופעה המעציבה, שיצר הפירוד והמחלוקת גובר ומתפשט בימינו.

באחת משיחותיו, הביא את הפסוק (דברים יז-יח) "כי יפלא ממך דבר למשפט, בין דם לדם, ובין דין לדין... דברי ריבות בשערך". שאל האדמו"ר: הכיצד קורה שנעלם פתאום מחכמי ישראל דין מדיני התורה הקדושה?!

אלא התשובה היא: משום שנתגלו "דברי ריבות בשערך" – בגין המחלוקת והפירוד. משום שאין אחדות הלבבות בשערים המצויינים בהלכה! **לפני האש**

אל תפרוש מהציבור...

היתה תקופה בישיבת פוניבז' שהדחקות היתה רבה והאוכל היה מועט ותפל... ההתמרמרות על כך הביאה את הבחורים להכריז על שביתת... אבל, חלילה, לא להשבית את לימוד התורה, אלא החליטו לעלות כולם וללמוד בעזרת נשים.

כולם עלו פרט לאחד. היה זה מתמיד הישיבה הגאון **רבי חיים ברמן שליט"א**, שמאז כן עתה, מזה שנות דור, אינו זו מקביעותו ומקומו. מופת לשקידת התורה.

והנה נכנס המשגיח – הגה"צ **רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל** לבית המדרש והוא ריק, מלבד רבי חיים ברמן שישב במקומו הקבוע. ניגש אליו ושאל: "איפה כולם?" "החליטו ללמוד בעזרת נשים" – השיב רבי חיים.

הקפיד המשגיח: "אז מה אתה עושה כאן? מדוע הוצאת עצמך מן הכלל?! נטל רבי חיים את הגמרא ועלה לעזרת נשים... **הלמות עמלים**

"איש לרעהו" פרשת נצבים הוקדש לעילוי נשמת
ר' נפתלי בן ר' שלום ז"ל בלנק
נלב"ע א' אלול
ת.נ.צ.ב.ה.

לקוראי עלון "איש לרעהו" ולכל בית ישראל ברכת כתיבה וחתומה טובה

יעביר על מדותיו, יוותר וימחול אף למי שהרבה להכעיסו!

נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" (פרק כט-ט)

וכתב רש"י (להלן יב): למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקלות: לפי שעם ישראל הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו. התחיל משה מפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קיימים לפניו. עכ"ל. כי על כן, כך דרכו ומדותיו של הקב"ה, א-ל רחום וחנון, אך אפים ורב חסד, נושא עוון ופשע. וכמו שהאריך בביאור ענין זה הרמ"ק בספרו תומר דבורה (פ"א) עיי"ש. א"כ, על האדם ללמוד מדרכיו ומדותיו של הקב"ה, כמו שדרשו חז"ל מהפסוקים "והלכת בדרכיו" ו"לדבקה בו" מה הוא רחום וכו' אף אתה. מה הוא סובל ומאריך אפו למכעיסיו, כן האדם יסבול רעותו של חברו ויעביר על מדותיו היינו "שלא ידקדק למדוד מדה למצערם אותו, אלא מניח מדותיו והולך לו", (כלשון רש"י ר"ה יז).

הקשה השפת אמת (ועה"ת - מצורע): אם מבטיחים לנו חז"ל שכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, אם כן, כל אדם יעשה מה שלבו חפץ, יפשע ויעבור עבירות, ולאחר מכן יעביר על מדותיו ואזי יעבירו לו על כל פשעיו!?

ותירץ השפ"א, כי לאמיתו של דבר אין באפשרותו של החוטא להגיע לדרגה כזו - להשפיל עצמו ולהעביר על מדותיו, כי אדם שיש באפשרותו להשפיל עצמו עד כדי שיעביר על מדותיו, הוכחה היא שכבר תיקן מקודם לכן את חטאיו ושב עליהם בתשובה שלימה.

נמצא שדברי הגמרא הידועים "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו", פירושם שהעברה על המדות אינה הסיבה למחילת העוונות אלא סימן שתיקן חטאיו ולכן מעבירין לו על כל פשעיו.

הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל מבאר בשם רבו **הגה"צ רבי ישראל סלנטר** זצ"ל (בספרו **אור ישראל**), כי כשם שיש ביד האדם כח לא רק לכבוש את טבעם של בעלי החיים במאסר רצונו לבל ירעו ולבל ישחיתו, אלא אף לעשותם בני תרבות ולשרש רוע תכונתם, כן האדם בעצמו יש בכוחו לא רק לכבוש טבעו הרע, אלא אף לשנות טבעו לטוב, וזאת ע"י לימוד והרגל!

הוא שאמר שלמה המלך ע"ה בחכמתו: "טוב ארך אפים מגיבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר" (משלי טז-לב), שני בחינות נאמרו כאן, אך אפים היא בחינת כבישת הרצונות כפעולות חיוביות הפכיות, ומושל ברוחו - היינו שמשרש מלבבו מידה ותכונה רעה ומשכין תחתיה תכונה ומדה טובה.

מבקשים אנו בתפלה: "אבינו מלכינו כלה כל צר ומשטין מעלינו" ושוב חוזרים ומבקשים: "אבינו מלכינו סתום פיות מסטינו ומקטרגינו" ... ותמה **החפץ חיים** (בחוברת **השמירה פ"ו**): אם יכלו לגמרי כל משטין מעלינו, למה לנו לבקש שיסתם פיהם?! אלא מבאר הח"ה, כי לפעמים זכותינו אינה כה גדולה שיכלו לגמרי, על כן מבקשים שלכל הפחות יסתם פיהם שלא יקטרגו.

מעשה יתכן לומר, שאם אדם מעביר על מדותיו ובולם את פיו בשעת מריבה, מתנהג עמו הקב"ה במדה כנגד מדה וסותם למעלה את פי המקטרגים, שלא יוכלו להסטינו!

נוסיף יתר על כן: בגמרא (מגילה כז:) מובא ששאלו התלמידים את רבם "במה הארכת ימים?" ביאור שאלתם, שהרי ידוע שהחיים, לא בזכותא תליא אלא במזל, כמבואר בגמרא (מועד קטן כח.). וא"כ שאלתם היתה: אלו דברים מסוגלים לשנות את שנות החיים שנקצבו לאדם ולהאריך אותם?

ותשובת הרב היתה, שאכן אין זה בזכות המצוות שחייבים לעשות אלא בזכות אותם דברים שהם מעבר לחובות הרגילים כמו דברי חסידות ודברים שלפנים משורת הדין, דברים התלויים בהעברה על המדות.

שומע חרפתו ושותק...

פעם ניגש לרבינו החיד"א זצ"ל אדם שהטרידו בשאלות קנטרניות. החיד"א השיב לו בסבלנות ואורך רוח. ואולם דבר זה הרגיז מאוד את האיש והחל מטיח דברים קשים כלפי החיד"א כי הוא מזלזל בכבוד תלמידי חכמים...

ניסה החיד"א להתנצל בפניו ולפייסו, אך הלה לא אבה לשמוע ולהתפייס אלא המשיך להטיח בחיד"א דברי חרפות וגידופים.

החיד"א שמע חרפתו ושתק ואף ציין זאת ביומנו: "ושתקתי ואמרתי, זה יהיה לכפרת עוונותי" כמש"כ "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו".

מרן החיד"א הקדוש

להטיב כדי להוציא הקפדה מלבנו...

בנישואי אחת מנכדותיו של הגה"צ **רבי אברהם יפה** זצ"ל שנערכה בארה"ב, נכחו בשעת החופה גדולי עולם מפורסמים כמו הגאון **רבי אהרן קוטלר** זצ"ל ונוצר קושי גדול היאך לחלק את הכיבודים בין כל גדולי התורה הללו.

והנה לתדהמת כל הנוכחים הורה הרב יפה לתת כיבוד לאחד הרבנים הפחות ידועים, שנכח במקום. הכל תמחו מה ראה על ככה לתת כיבוד לרב זה שלא נמנה בין גדולי התורה, בשעה שלא יודעים איך לחלק את הכיבודים לכל גדולי התורה שטרחו להופיע.

פשר הדבר נודע רק לאחר פטירתו של הרב יפה כפי שסיפרה הרבנית: רב זה (שהיה תלמידו של הרב יפה) הגיע להזמין את הרב יפה לתנונת בתו שנערכה במקום רחוק מביתו. בתחילה סירב להזמנתו מחמת ריחוק המקום, אך לאחר הפצרות מרובות לא יכל לעמוד בפני הפצרותיו והסכים להשתתף.

כאשר הגיע יום החתונה, היה מן ההגיון שבעל השמחה, ישלח רכב להביא את הרב יפה למקום. אך זה לא קרה. חשבה הרבנית שבמצב כזה אין עליהם חובה להטלטל בקושי גדול בדרכים, אך הרב יפה טען שמכיון שהבטיח לבוא, חייב להגיע.

וכך נסעו הרב יפה והרבנית ברכבת התחתית ורק לאחר קושי ומאמץ גדול בחיפוש אחר המקום הגיעו לחופה. אך למגינת לבה של הרבנית, לא כיבד בעל השמחה את הרב יפה בשום כיבוד בחופה, כפי שהיה מתבקש לכבד גדול בתורה כמותו, במיוחד לאחר כל הטרחה וכל תלאות הדרך שעברו עליהם. הדבר חרה מאוד לרבנית אך בראותה את שתיקתו של בעלה, שתקה אף היא.

כאשר נערכה החופה של נכדתם, הופיע הלה להשתתף בחופה. החליט רבי אברהם יפה שכדי להוציא מלבנו כל תרעומת על התנהגותו הלא ראויה של אותו רב (שהיה תלמידו בעבר) יעביר הוא על מדותיו ויתן לו כיבוד בחופה במעמד גדולי עולם.

הלמות עמלים - ח"ב

ההכנה הטובה ביותר ליום הכיפורים...

אחד מנכדיו של הגה"צ **רבי חיים ברים** זצ"ל השקיע כסף רב כדי להוציא מרפסת תלויה לזמן קצר כדי לבנות בה את סוכתו. ואכן סמוך ליום הכיפורים כבר עמדה הסוכה בשלימותה בנויה על תילה.

ואולם אחד השכנים טען שהסוכה מפריעה לו בכך שחוסמת את האור לאחד מחלונותיו. כל הסבריו שמדובר רק על ימי הסוכות וכי מיד לאחר סוכות יפרק את המרפסת לא הועילו לו. ולכן פירק מיד את סוכתו וכל השקעתו הכספית ירדה לטמיון.

שכן אחר בבנין שהיה ממקורבי רבי חיים ברים עלה אליו וסיפר לו על "בטלנותו" של הנכד שלא התאמץ יותר בדין ודברים עם השכן כדי לשכנעו, כשמוע רבי חיים על ויתורו הנאצל של נכדו, נהנה מאוד ואמר:

"אכן זוהי ההכנה הטובה והמתאימה ביותר לקראת יום הכיפורים, שיוותר אדם על כל הטוב והיקר עבורו, ובלבד שלא להצר לאיש, גם אם הלה אינו צודק!"

שנות חיים

פרשת וילך (שובה)

ללמד תורה לתלמידים

ללמד בטוב טעם ובסבלנות עד שיהיו הדברים ברורים ורהוטים בפי התלמידים!

נלמד מהפסוק: "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (פרק לא-יט)

ודרשו חז"ל: מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר "ולמדה את בני ישראל" ומנין עד שתהא סדורה בפייהם? שנאמר "שימה בפייהם" (עירובין נד:) וכתב הרמב"ם (פ"ד מתלמוד תורה ה"ד): "הרב שלימד ולא הבינו התלמידים כראוי, מפני עומק הסוגיא, או מפני שהיתה דעתם קצרה, לא יכעוס עליהם ולא ירגז, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה.

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל היה רגיל לומר: "הדרגה הנבונה ביותר היא להעמיד תלמידים!" והיה מציין את מה שכתב **בעל הפרי מגדים** בהקדמתו, על מעלת המלמדים: "מהם זוכים להרביץ תורה ברבים עם תלמידים, ומגדיים נעשו תישיש ותרב הדעת. ויש אשר לא זכו לזה, מצאו עיצה לנפשם שכותבים בעט ברזל ועופרת ושמעתייהו מבדרים בעלמא".

ובהמשך הוסיף וכתב: "ואני הדל והצעיר יוסף מלמד תינוקות הייתי בק"ק לבוב והעמדת מעט תלמידים, תלמידי חכמים חשובים. ושוב חתם בסוף ההקדמה "הצעיר יוסף מקרי דרדקי מלבוב, עבד נאמן למלמדי הזמן". הרי מוכח שראה כל מעלתו כ"מלמד תינוקות" ו"מלמד דרדקי". וחשב שעיקר זכותו בהעמדת תלמידים.

והוסיף הרב שך: למען האמת אין אנו צריכים לכך, שהרי על הקב"ה אומרים "המלמד תורה לעמו ישראל", ואם כך נאמר על הבורא ית"ש, וזהו השבח הגדול שבו תיקנו חכמים לשבח, קל וחומר שעלינו לדבוק במידותיו ולהיות בבחינת ה"מלמד תורה", כל אחד ואחד כפי יכולתו.

לדעת הגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב מאליהו), מי ששאפתו ללמד באה מתוך מדרגה פנימית של חסד, הרי בשבילו ככל שיהיו התלמידים קטנים יותר וחלשים בלימוד, כן יגדל ערך החסד ותגדל דביקותו בקונו. אך מי שחסר לו בפנימיות, ובשאפתו ללמד, מעורב גם "שלא לשמה" כמו כבוד וכדומה, הרי אז ככל שהתלמידים גדולים יותר, עדיף יותר, כי הוא יבנה מהתלמידים, וגם זכותם תסייע לו.

כידוע, בסיום ברכת התורה "לעסוק בדברי תורה", מוסיפים בקשה מיוחדת: "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו... ונהיה אנחנו וצאצאינו... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה..."

תמה על כך **הגר"ש פינקוס** זצ"ל (בתפא"ש): מדוע לא מוסיפים הוספה כזו בכל ברכת המצוות כגון "יהי רצון שיהיו מצוותיך מתוקות בפנינו" שהרי את הפסוק "חכו מחמדים וכולו ממתקים" דרשו חז"ל על המצוות, ומדוע תיקנו חז"ל לומר נוסח כזה רק בברכת התורה?

מבאר הרב פינקוס פשרו של דבר, כי עיקר תפקיד המלמד הוא להקנות לילד את החשק ואת ההרגשה שהתורה היא דבר מתוק. טמון בה אור. והרי ידוע המנהג המובא **בקדמונים** שכאשר מכניסים ילד ל"חידר", מורחים על האותיות הקדושות דבש, כדי שהילד ירגיש "דבש וחלב תחת לשונך". אם הילד לא ירגיש שהתורה היא בבחינת "דבש" לא עשינו דבר!

כדי להקנות לילד אהבה לחומר הנלמד, חייב גם המלמד בעצמו לאהוב ולחיות את הדברים. אם המלמד אינו אוהב אהבת נפש את דף הגמרא או את הפסוק מהחומש אותו הוא מלמד, הוא אינו יכול להעביר לילד את תחושת הערבות והמתיקות.

"הסביר בסבלנות, בהטעמה ובנחת..."

סיפר רבי בן ציון ידלר זצ"ל על המהרי"ל דיסקין זצ"ל: בצעירותי קבענו ללמוד עם חבר בספר "חפץ חיים". יום אחד כאשר למדנו והגענו לסוגיית דיבור לשוה"ר "באפי תלתא" נתקשינו מאוד בהבנת הדברים. החלטנו לעלות לביתו של המהרי"ל דיסקין כדי שיבהיר לנו את הענין.

כשכנסנו, קרבנו המהרי"ל בסבר פנים יפות. הוא הושיב אתנו לידו והסביר לנו בסבלנות, בהטעמה ובנחת את פשט הדברים בהם נתקשינו ולא נתקררה דעתו עד שלמד עמנו את כל הפרק, והכיר שירדנו לעומק הענין כדבעי.

בטוב ירושלים

תלמידים כבנים...

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל אהב את תלמידיו באהבת נפש, כמו אב שאוהב את בנו. הוא דאג לבריאותם של התלמידים, שמח בשמחתו וכאב את כאבו של כל תלמיד ותלמיד, ומה מאד היה שרוי בעצב כאשר שמע פעם על שני תלמידים שסרו מן הדרך הישר, עד שלא היה מסוגל למסור שיעור באותו יום...

פעם התארס תלמיד צעיר ולא היו לו חברים רבים שישתתפו במסיבת האירוסין. נסע רבי בן ציון עם עוד תלמיד. הציבור היה עממי והמוני ולא היה עם מי לשוחח שם. אעפ"כ ישב שם רבי בן ציון זמן רב, שר שירים ודרש באריכות.

בדרך חזר שאל התלמיד את רבו: היאך יכול ראש הישיבה לשהות זמן כה רב בחברה כה פשוטה?

השיב לו רבן ציון בתמיחה: "בן מתארס, וכי אביו לא ישתתף במסיבת האירוסין, משום שיש לו ביקורת על רמת המשתתפים במסיבה!?"

ופעם התבטא רבי בן ציון: "אין יום בו איני מעביר לנגד עיניו את כל התלמידים, היאך מצב כל אחד ואחד ברוחניות ובגשמיות מכל הבחינות!"

הלמות עמלים

באהבה ובמסירות אין קץ...

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל היה יוצא מגדרו כדי לסייע ולהעלות תלמידים על דרך המלך. פעם הובא לפניו בחור שהיה צריך לחזקו. בחור זה לא היה מתלמידי בשיבה. האפשרות לחזקו היתה בכך שיקבע עמו לימוד באופן אישי...

הישב רבי מיכל יהודה, איזה זמן יכול להקדיש עבורו ולא מצא זמן פנוי, עד שאמר: "יש לי חצי שעה ביום לכתיבת ספרי "מנחת יהודה". את הזמן הזה אתן עבור הלימוד עם הבחור!"

בפינקס קבלותיו היה כתוב: "לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך על ידי התעסקות בתלמידים". ואכן הכל הרגישו כי תלמידי חקוקים על לוח לבו ונשא אותם באהבה ובמסירות אין קץ, מעולם לא משך ידו ולא התייאש משום תלמיד.

מעשה שביקש המשגיח בשיבה מרבי מיכל יהודה שיאמר דברי מוסר לאחד התלמידים בענין מסויים. אולם הוא סירב ונימוקו עמו: "עדיין לא נתתי לו מספיק קירוב, כדי שאוכל לתת לו מוסר..."

הלמות עמלים

"ביקשתי שיתחיל להרביץ תורה..."

שח הגאון חכם שלום כהן זצ"ל למקורבו: "לפני שלושים שנה, פניתי לתלמיד חכם אחד ואמרתי לו, כיון שחסרים מגידי שיעור ספרדים - בזמן ההוא, לא כמו היום שיש בשפע - ביקשתי ממנו שיצא מהכולל ויקבל עליו תפקיד 'מגיד שיעור', ויתחיל להרביץ תורה לתלמידים".

"ענה לי אותו תלמיד חכם: "אני קיבלתי על עצמי להיות ה'חזון איש' של הספרדים, רק אח"כ אצא להרביץ תורה". התפלאתי על דבריו. אבל תראה מה קרה איתו, האברך הזה ישב ועסק בתורה וב"ה כיום הוא אחד מתלמידי החכמים החשובים ביותר בעולם התורה, הוא מרביץ תורה ברבים ומוסר שיעורים ברחבי הארץ. אמנם הוא עדיין לא חזון איש... אבל אם לא שנהג בעצמו כ"פתי" לשאוף להיות "חזון איש", לא היה זוכה להגיע לאותן דרגות גבוהות שהגיע..."

מתוך מאמר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

תזותר לעצמך!

למריבה, בו בזמן שהוא כלל לא היה קשור אליה...

למרות שלא היה אשם, נטל על עצמו את האחריות כדי להשכין שלום בין איש לרעהו!

אגב; בתחום זה של השכנת שלום, עמד לימינו חוש ההומור המצוין שלו. באמצע ויכוח לוהט היה זורק בדיחה ומרכז את האווירה בבת-אחת.

* * *

למה נזכרנו בסיפור הזה בדיוק עכשיו?

הגמרא במסכת שבת (דף קנא עמ' ב') אומרת "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים - וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמים עליו מן השמים".

אומר הרמח"ל בחיבורו 'מסילת ישרים' (פי"ט בביאור חלקי החסידות): "זה פשוט כי הקדוש ברוך הוא מודד מידה כנגד מידה. ומי שמרחם ועושה חסד עם הבריות, גם הוא בדינו ירחמוהו וימחלו לו עוונותיו בחסד - שהרי מחילה זו דין הוא, כיון שהיא מידה כנגד מידתו".

מוסיף שם הרמח"ל ומביא את הגמרא במסכת ראש השנה (דף יז עמ' א') "כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו". הגמרא דורשת את זה בלשון הפסוק במיכה (ז, יח) "נשא עון ועבר על פשע" למי נושא הקב"ה עון? למי שעובר על פשע!

"ומי שאינו רוצה להעביר על מידותיו" אומר הרמח"ל "או אינו רוצה לגמול חסד, הנה הדין נותן שגם עימו לא יעשו אלא שורת-הדין".

"ראה עתה, מי הוא זה ואיזה הוא שיוכל לעמוד אם הקדוש ברוך הוא עושה עימו שורת-הדין? ודו המלך מתפלל ואומר 'ואל תבוא קְמִשְׁפֹּט אֶת עַבְדְּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חַי' (תהילים קמג, ב). אמנם העושה חסד, יקבל חסד. וככל מה שירבה לעשות - כך ירבה לקבל!"

* * *

וזה לשון 'אלף המגן' (תקפו, טו):

"אם מוותר על שונאיו העושים לו רעה, גם מהשמים יוותרו לו על עוונותיו גם כן, ואפילו אם שונאיו המה רעים וחטאים להשם מאוד, מכל-מקום יתפלל עליהם שיחזרו בתשובה לפני השם יתברך, וזה באמת סגולה נפלאה שיועיל מאוד לתפילתו ותחינתו שתקובל ברחמים וברצון".

תארו לעצמכם שאתם מתקבלים לעבודת חינוך במוסד, כאשר חלק מתנאי ההעסקה כוללת דירה למגורים. המטרה: שתמציאו בקרבת המוסד, והחניכים יוכלו לקבל מכם כמה שיותר. אתם עוברים דירה, מתחילים את עבודת החינוך ברגל ימין, ואז מגלים: על הדירה רובץ חוב ישן לרשויות בסך אלפי שקלים, ואין מי שייקח על עצמו אחריות בקשר לזה.

מעצבו, אה?

* * *

זה בדיוק מה שקרה לאיש-החינוך בצלאל בלום זכרוננו לברכה. החוב שרובץ על הדירה שהמוסד העמיד לשימוש היה: 5,000 ₪ (לפני מעל 20 שנה, בערכים של היום מדובר בסכום גבוה יותר!).

וכך אומר אחד מאנשי החינוך באותו מקום: "בעיני, היה זה ברור שהמוסד חייב לפרוע את החוב. אבל הנהלת המוסד סירבה לשלם, מתוך נימוקיה היא. בצלאל שקל את המצב והחליט שכדי למנוע מחלוקת הוא ישלם את החוב בעצמו.

"שמעתי על החלטתו והדבר כאב לי מאוד. ניגשתי להנהלה והתווכחתי על ההחלטה!

"בצלאל שמע על הרעש שאני מקים, והוא מיהר לבוא ולהתחנן בפני: לא לעורר מחלוקת!

"הוא 'בלע את הצפרדע' ושילם את החוב".

* * *

אבל דומה שעיקרו של הסיפור עדיין לא סופר:

"בצלאל שילם את החוב והמשיך בדרכו בש-מ-ח-ה!"

מי שהכיר את בצלאל יכול לדמיין אותו משלם 5,000 ש"ח שהוא לא חייב, ושועט הלאה בשמחה. הוויתור לא נעשה מתוך חולשה אלא בשמחה ובטוב לבב.

* * *

ולא רק על כסף ויתר בצלאל למען השלום.

היו מקרים בהם פרצו מריבות בין אנשים. מדובר במריבות אשר לא היו קשורות אליו. אבל כאשר הוא הבין שהתנצלות בפני אחד הצדדים יכולה לסיים את המריבה, היה ניגש ומתנצל על מעשים רעים שהוא בכלל לא עשה!

הצד ששמע את ההתנצלות הבין שבצלאל הוא זה שגרם

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il